Izhaja:
10., 20. in 30. dan vsakega meseca; ako je ta dan nedelja ali praznik, dan poprej.

Dopisi naj se izvolijo frankovati.
Rokopisi se ne vračajo.
Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmond-vrste za vsakokrat.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:
za celo leto s prilogo »Domači Prijatelj« 2 goldinarja. — Priloga izhaja 10. in 30. dan v mesecu.

Denar naj se pošilja pod napisom:
Upravništvu „Mira“ v Celovcu,
Vetrinjsko obmestje št. 26.

Leto XVII. **V Celovcu,** 20. maja 1898. **Štev. 14.**

Deveti občni zbor

katoliško-političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem dné 12. maja 1898. l.

Nad sto udov našega kat.-pol. in gosp. društva zbralo se je dné 12. maja v dvorani Sandwirtove gostilne, da sprejmejo poročilo o delovanju društva v minulem letu. Prišlo je iz vseh krajev naše dežele lepo število posvetnih pa tudi duhovnih rodoljubov. Kot zastopnik vlade je bil navzoč bl. g. c. kr. komisar baron Lazarini iz Št. Vida ob Glinji.

I. Predsednik g. Gregor Einspieler, pozdravlja v imenu odbora navzoče ude in naglaša potrebo skupnega delovanja. Zbirajo se nasprotniki zoper nas, zbirati se moramo tudi mi v obrambo svojih pravic, naj se vsi trdo oklepajo slov. kat.-pol. društva.

II. Društveni tajnik Jož. Rozman poroča **o društvenem delovanju** v minulem letu tako-le:

Pozdravil nas je ravnokar naš g. predsednik; a že prej so nam sporočili pozdrav nasprotniki naši po znani svoji brezzobni klepetulji „Freie Stimmen“, ki so vernim svojim čitateljem naznanjale občni zbor našega društva, „bekanntlich einer von Krain aus dirigierten grosslovenischen Kampforganisation“ kakor pišejo. V tem stavku je neresnica, kakeršnih smo od nasprotnikov navajeni. V koliko se naše društvo vodi iz kranjskega, vam je pač znano; namreč čisto nič!

Da je pa naše društvo „bojna organizacija“, je povsem prav ter mora biti, ker se moramo združevati in se res združujemo v našem društvu, ne za napad, marveč za obrambo zoper napade od nasprotne strani, za obrambo naših národnih svetinj.

„Fr. St.“ nam dalje svetujejo, naj „prizanašamo nemškemu glavnemu mestu s svojimi shodi ter naj se zbiramo v Ljubljani“. Na to treba samo odgovoriti, da si od nikogar ne bomo vzeli pravice: zbirati se na svoji zemlji, t. j. tudi v Celovcu. In kazati nam pot iz dežele imajo najmanj pravice oni, ki kličejo tujce na pomoč zoper nas (Schönerer, Rokitansky).

Torej zabavljice nasprotnikov nas ne motijo, marveč naj nas le še bolj združujejo k skupnemu delu.

Poročati imam o društvenem delovanju v minulem letu, to je od zadnjega občnega zbora dné 22. apr. 1897. l. do današnjega dné. Glavna skrb društva so bili shodi in sicer smo priredili sledeče:

1.) Dné 27. jun. v Dolinčicah; 2.) dné 18. jul. v Gozdanjah; 3.) dné 18. jul. v Vabni vasi; 4.) dné 19. sept. pri Devici Mariji na Zilji; 5). dné 3. okt. na Kočuhi v Rožu; 6.) dné 17. okt. v Kotmarivasi; 7.) dné 7. nov. v Borljah v Ziljski dolini; 8. dné 21. nov. v Smolčičah ob Zilji; 9. dné 12. dec. v Hovčah pri Domačalah; 10.) dné 20. dec. v Puhni pri Rožeku.

Vsi ti shodi so bili v obče dobro, deloma zelo dobro obiskovani in so se vršili večinoma mirno in v najlepšem redu. Le na shod pri Dev. Mariji na Zilji so pridrli soc. demokratje iz Beljaka in ga motili, v Hovčah pa so od znane strani nahujskani nemčurji delali nered. Za 17. apr. v Prevaljah napovedan shod je nam prepovedalo sl. c. kr. okr. glavarstvo velikovško in sicer, kakor so rekli, radi — legarja na Lješah. . . . . .

Na omenjenih shodih razpravljalo se je o zadevah in političnih vprašanjih, ki se tičejo našega kmeta in za katere se mora zanimati in potegovati. Jasno je, kako važen in potreben je tak pouk zlasti v naših razburjenih časih, ko nasprotniki od vseh strani z vedno večjimi močmi pritiskajo na nas. — Tako hoče kat.-pol. društvo delovati tudi v bodoče, in kolikor mogoče še bolj, kakor do zdaj. Prosim vas, č. zborovalci, da podpirate odbor v tej nameri, mu naznanjate, kje bi bili shodi najbolj potrebni in mu pomagate pri prirejanju shodov! —

Denarno gospodarstvo društva v minulem letu je bilo sledeče: Dohodki: Udnine 217 gld. 20 kr., darov 250 gld., vkup 467 gl. 20 kr. — Stroški: Lanski primanjklej 128 gld. 18 kr., shodi in agitacija 50 gld., sodnijski stroški 51 gld., poštnina, koleki in brzojavke 24 gld. 76 kr., tiskovine 36 gld. 20 kr., vkup 290 gld. 14 kr. Ako dohodke primerjamo stroškom, kaže se torej preostanka 177 gld. 6 kr.

Da so stroški za shode in agitacijo tako nizki, imamo se zahvaliti požrtvovalnosti onih rodoljubov, ki so ne le brezplačno trudili se za shode in agitacijo, marveč tudi dotične stroške nosili sami. Hvala jim za to!

Sodnijske stroške nam je po največ povzročila ovadva c. kr. okr. glavarstva celovškega zbog pritožbe, katero je naše društvo vsled znanih dogodkov pri lanskih prvotnih volitvah v Vetrinju poslalo bivšemu min. predsedniku grofu Badeniju. Tožen je bil naš g. podpredsednik, a tožba je prenehala, ker je tožitelj dr. Blodik odstopil od nje.

Na tem mestu izreka odbor vsem udom, zlasti pa neimenovanim dobrotnikom, ki so naše društvo gmotno podpirali, prisrčno zahvalo ter društvo priporoča tudi nadaljni blagonaklonjenosti! —

Običajno je, da se pri naših občnih zborih spominjamo tudi rodoljubnih pokojnikov. V minulem letu nam je bela smrt prizadela hude rane in žalujemo za res zaslužnimi rodoljubi. Naj jih naštejem: Dné 4. jun. l. l. je po dolgem bolehanju umrl v Slatini med štajerskimi Slovenci preč. g. župnik iz Vogrč, Jožef Škrbinc, ki je bil národnemu gibanju na Koroškem krepka opora in zlasti našemu društvu zvest ud in prijatelj. Bil je najboljših jeden; blag značaj, iskreno rodoljubje, požrtvovalnost ga je dičila. — Dné 27. sept. je v Dobrlivasi zatisnil k večnemu počitku oči g. prošt Janez Marinič, odločen in neustrašen zagovornik naše svete stvari. — Umrli so še nadalje župniki Franc Rup v Kazazah, Jan. Einspieler v Ukvah, Mart. Štembou v Št. Pavlu ob Zilji. Poleg imenovanih starčkov mi je, žal, imenovati tudi dva vrla mladenča, od katerih smo se nadejali krepkega dela za naš národ, t. j. kaplana Andr. Romavh-a v Kotarčah in sem. duhovnika Šimna Keznar-ja v Prevaljah.

Poleg imenovanih duhovnikov zapustilo nas je tudi mnogo posvetnih rodoljubov. V Šmihelu nad Pliberkom je preminul národni župan Klokar, v Ukvah posestnik Lovro Ehrlich, v Slov. Plajberzi posestnik Vojteh Ogriz, v Št. Rupertu ob Velikovcu najemnik Tomaž Rajner, v Črešnjah ob Zilji posestnik Fil. Janžič.

Ohranimo pokojnikom hvaležen spomin, posnemajmo njih rodoljubne vzglede, Bog jim pa podeli nebeško plačilo! —

Omeniti mi je še nekaterih drugih dogodkov minulega leta.

Dné 14. sept. vršil se je v Ljubljani vseslovenski shod, h kateremu je s Koroškega hitelo lepo število udeležencev. Da smo storili prav, kazalo je najbolj zabavljanje nasprotnikov. Jezilo jih je, da se družimo z brati, a vjedali so se oni, katerih težnje gredó vun v „rajh“ in kateri

---

Podlistek.

Kravjerepnik in Lisjak.

I.

Pri Lipetu so zopet enkrat sedeli in prodajali židano voljo. Pogovarjali so se možje o marsičem: kako bi na primer „štibre“ odpravili, ko bi bili oni „manistri“ — kako slabo je na svetu — da so prišli Štajerci iz Krete nazaj — o vojski med Španijo in Ameriko itd. — Mlinar Lojze, ki je bil silno radikalen, je rekel, da se najbolje odpravijo davki s tem, da jih nihče več ne plačuje, kar je povzročilo malo obširnejo razpravo; a Kravjerepnik, trezen slovenski mož, ga vpraša, kdo da bi mu potem varoval njegov mlin, in s tem ga je bil zavrnil. — Govorili so nadalje o Amerikancih, katere je zagovarjal nek kmetič, domá iz Kotmarjevasi, nad katero se vzdiguje hribovje „Amerika“ imenovano. Kravjerepnik ga pouči, da Španjolci ne bodo napadli „Amerikancev“ pri Celovcu, „že vsled tega ne“, — dostavi hudomušno, — „ker bi vaša nova občinska volitev še celo zapopranim Španjolcem v želodcu obležala“.

Med tem vstopi nov gost čudne postave. Na glavi mu čepi gosposk, a precej oguljen klobuk; obleka je polu gosposka, polu kmečka; v obrazu se bere iz majhnih očij zavist in napuh, z eno besedo, on je podoben kakemu propadlemu dijaku srednjih šol. Široko in oblastno se vsede za mizo in vpraša gostilničarja Lipeta:

„Ali imate dobrega vina?“

Lipe ga pogleda in pravi: „No, ravno včeraj sem ga naredil.“ — Kmetje se podregajo s komolci, a gost, ko vidi, da ima opraviti s korenjakom, naroči polič. Ker govorijo kmetje od Amerike in pridejo potem na govor o misijonarjih in njihovem zatajevalnem življenju, se novo došli gost glasno zakrohota ter se obrne do kmetov z besedami:

„Klerikalci pridigovajo, naj se pije sama voda — oni pa pijejo samo vino in strežejo — trebuh.“ [1])

Začudeni so slišali kmetje besede tega potepuha, in se vsi obrnili do njega. Naposled pravi Mlinar Lojze:

„Kdo je pa tega cigana kaj vprašal?“

A Kravjerepnik ga zadrži in se obrne do gosta:

„Meni se zdi, da nas hočete nekaj poučiti. Prosim vsedite se vendar k nam; mi smo sila radovedni, in radi poslušamo tako pametne može. Kaj pa ste prav za prav?“

Gost vstane, si posadi svoj klobuk še bolj vznak, in pravi mogočno:

„Moje ime je Lisjak. Jaz sem se učil na visokih šolah“ — („hlače trgat“, dostavi jezni Lojze). „Jaz bi bil lahko duhovnik“ („pri Turkih“, mrmra mlinar) „a ljudstvu na ljubo, katero potrebuje zdravih naukov (od takih čukov), potujem sedaj okrog“ (od kuge obvaruj nas, o Bog!).

„Slišite!“ pravi Kravjerepnik, „vi ste rekli, da klerikalci pridigovajo; ker pa drug nihče ne pridiguje nego samo duhovniki, tedaj so ti edini klerikalci. Ali ne?“

[1]) Tako piše „Kmetski List“ št. 4.

„Ja — ne — no — eh!“, pravi gospod Lisjak ter se iz te zagate ne more rešiti.

„In dalje; lepo vas prosim, kje pa ‚pridigovajo‘ tako čudno? V tej fari bi jaz ne maral biti, samo vodo piti — slišite! To je vendar odveč! Naš ‚klerikalec‘, gospod župnik, so nam pa rekli, da ima tisti, kdor dela, tudi pravico, dà, celo dolžnost se okrepčati, ter so povedali besede sv. pisma: „Vino razveseljuje človeško srce“ in pa: „Ne pij same vode, temveč vzemi nekaj vina zaradi slabosti svojega želodca“. Od kod pa ste, da pravite, duhovniki kaj tacega učijo? In sami pijejo samo vino — ha — ha — ha —.“

In razlegal se je smeh po Lipetovi gostilni. Lisjak ni vedel, kaj početi.

„No,“ pravi Kravjerepnik, „da bi poznali našega gospoda župnika; in samo vino — ha — ha —.“

Lisjak se kislo nasmehne, in ker se je pri vinu spekel, jo poskusi z jedjo, rekoč:

„Kaj pa si mislite kmeti, kedar okoli farovža čredo rac, gosij, kapunov, puranov itd. iz fajmoštrovega hleva vidite? Vam se uboštvo, krščanski odpoved, post itd. pridigova in naroči, kakor pa se živi v farovži?[2])

Mlinar Lojze je ves čas roke stiskal in vprašal tiho Kravjerepnika: „Ali ga naj?“ — „Pusti! saj imamo časa.“

„Kaj si mi mislimo?“ odgovori amerikanski kmet France. „Kaj se dá tukaj misliti? Da, so to farovške race itd. Jaz se pri tem nikoli nič

[2]) „Kmetski List“ št. 4.

Pristopite slovenskemu kat.-pol. in gosp. društvu!

delajo in agitujejo zoper nas s pomočjo pruskih mark.

Važen za Slovence je bil vseslovenski shod; tam smo razvili svoje národne težnje, dal le Bog, da se nam tudi posreči to, kar nam je neobhodno potrebno k národnemu življenju!

Važna je za nas spremeba v predsedništvu naše dežele. S starim letom je vzel od koroške dežele stari naš neprijatelj baron Schmidt-Zabiérow. Ne bom razpravljal, kar smo pod njegovo vlado doživeli koroški Slovenci. Saj je še v živem spominu, kako je pod njim moralo ravno naše društvo hoditi trnjevo pot pritožb in rekurzov! On nam ni bil prijatelj, saj nam na Koroškem niti obstanka ni hotel priznati.

Na Schmidt-ovo mesto je stopil visokorodni g. vitez pl. Fraydenegg in Monzello. Kaj imamo od njega pričakovati Slovenci, o tem sedaj ni mogoče soditi. Omenjam naj pa besede njegove, katere je izpregovoril, ko je nastopil vodstvo deželne vlade, povdarjajoč:

„Imejmo si (uradniki) vedno pred očmi, da bodi politični uradnik ne le vestni čuvaj postave, marveč tudi iskren prijatelj in dobrohoten svetovalec ljudstvu. — Bodimo strogo nepristranski in pomislimo vsekdar, da je uradnik tú zavoljo ljudstva in ne narobe.“

Lepe besede, od katerih Slovenci le želimo, da jim sledijo dejanja; zakaj kar Slovenci zahtevamo, je le to, naj se nam ne meri kakor doslej z dvojno mero, marveč naj se postopa nepristranski.

Minulo leto smo imeli občinske volitve. Za nas Slovence niso bile ugodne. Kje so vzroki? O tem ne bodem razpravljal. Nasprotniki so ob teh volitvah nastopili z vso svojo nesramno silo, s podkupovanjem in najhujšim pritiskom. Malone vseskozi pa so bili in so glavni agitatorji za nasprotnike — učitelji.

Nasprotniki naši so se v minulem letu s podvojeno silo pritiskali na nas. Kar so nemškonacijonalni ropotači započeli na Dunaju, to so nadaljevali njih pomagači doma. Navdušenja za svoje „delo“ so se napili na „Volkstagu“ v Celovcu dné 11. julija 1897. Tam je izustil njih voditelj dr. Steinwender: „wir Deutsche sind ein Herrenvolk und zur Herrschaft müssen wir kommen“. Preznačilne besede za nas! — Kot „Herrenvolk“ s kamenjem so nastopali nasprotniki pri znanih demonstracijah nevembra meseca.

V borbi zoper nas so poklicali naši „bauernbundarji“ na pomoč tudi znanega „krščanskega“ barona Rokitanskega in eks-viteza Schönererja. Da zapeljujejo in begajo slovensko ljudstvo so začeli izdajati „Kmetski List“, — katerega zopet, zlasti po učiteljih, vsiljujejo ljudstvu, dočim na vse mogoče načine in tudi s § 23. tiskovne postave preganjajo „Mir“. Tako se povsod zbirajo zoper nas; treba za to, da se branimo i mi, da se oklepamo katoliško-političnega društva in da za slovenskega ljudstva blagor in napredek delamo z združenimi močmi.

Tajnikovo poročilo se je z odobravanjem vzelo na znanje. Gg. Ogriz, Bayer in Nagel izrečejo želje gledé prireditve shodov.

III. Na to so se, z jako dobrim uspehom, pobirali letni doneski. One ude, ki niso bili na shodu navzoči, prosimo, da blagovolijo svoje doneske ali po zaupnih možeh ali sami poslati društvenemu blagajniku.

Po predlogu g. Bayer-ja se enoglasno izvoli sledeči odbor, ki se je konštituviral tako: Predsednik: Gregor Einspieler, dež. posl. in župnik Podkloštrom. Podpredsednik: Vek. Legat, poslovodja v Celovcu. Blagajnik: dr. Alojzij Kraut, odvetnik v Celovcu. Tajnik: Jož. Rozman, mestni kaplan v Celovcu. Odborniki: Fran Grafenauer, dež. poslanec in posestnik na Brdu; Šimen Čemer, župnik v Št. Rupertu; Mat. Prosekar, posestnik v Kotmarivasi; Martin Štih, posestnik v Št. Janžu; Jožef Božič, posestnik v Pokrčah. — Namestnik: Janez Šumah, župan v Sinči vasi; Jurij Drobivnik, posestnik v Medgorjah; Fran Kobentar, posestnik in župan v Št. Jakobu v Rožu. — Pregledovalca računov: Mat. Šervicelj, komendator na Reberci, in Anton Pelnař, mestni kaplan v Celovcu.

IV. O državnem zboru je zelo zanimivo poročal preč. g. državni poslanec Lambert Einspieler. Gosp. poslanec nam je podal pregled dogodkov v državnem zboru, kakor smo jih opisovali tudi v poročilih z Dunaja. XII. zasedanje je bilo zelo kratko. Zakaj? Ali je zmanjkalo dela, ali delavcev? — Dela je čakalo zastopnike ljudstva le preveč, tudi spretnih, za srečo in blagor svojih volilcev vnetih delavcev ni manjkalo, ali le-ti pravi prijatelji ljudstva, posebno kmetskega stanu, niso mogli, niso smeli ničesar storiti in sklepati ljudstvu v prid, ker so nemški nacijonalci pod komando Schönererja zabranili vsako delo!

Govornik razpravlja nato o vzrokih nemške „obstrukcije“, o jezikovnih naredbah in o groznih škandalih, katere so nemški „kulturonosci“ vprizarjali v XIII. zasedanju, v katerem je prišlo do pravega pretepa v državni zbornici. — XIV. zasedanje se je vršilo sicer mirnejše, ali do pravega dela državni zbor še vedno ni prišel. Pečal se je samo z obtožbo grofa Badenija in z jezikovnim vprašanjem.

Konečno g. poslanec omenja še raznih predlogov, katere je stavil in podpiral sam. Važen je predlog, da se volilni okraji na Koroškem vendar enkrat pravično razdelijo. — Povodom lanskih uim, snega meseca maja itd., je stavil nujni predlog, da pride vlada poškodovancem na pomoč, kar se je tudi zgodilo. — Z drugimi poslanci je tudi naš g. poslanec stavil predlog, naj vlada pravično postopa proti kmetom pri pobiranju osebnega dohodninskega davka. Sploh je podpiral g. poslanec vse nasvete in predloge, ki merijo na to, da bi se zboljšalo žalostno stanje trpečega ljudstva, ljubljenega našega národa, naših kmetov. Sklenil je z zagotovilom, da hoče tako postopati tudi zanaprej, zvest si svoje odgovornosti pred Bogom in pred volilci. — Poročilo se je živahno odobravalo.

G. župnik Bayer želi, naj poslanci večkrat po shodih poročajo svojim volilcem.

O deželnem zboru je na kratko poročal dež. posl. g. Gregor Einspieler. Znano je, kako naša dežela napreduje, ali le v dolgovih; potrebščine vedno bolj naraščajo, a dostikrat se nič ne gleda, kako se denar porablja za nepotrebne stvari; „napreduje“ dežela tudi v nemoralnosti, v davkih, (klici: „in v surovosti“), samo pravega, dobrega vidimo le malo, ali nič. Kakšen duh veje v deželnem zboru v verskem in národnem oziru, je znano. — Nato govornik pojasnuje deželno gospodarstvo in omenja raznih važnejših zadev in razprav: o veronauku na realki, pri kateri razpravi so nasprotniki jasno izjavili, da ne potrebujejo veronauka ter se s tem enkrat pokazali o pravi luči. V národnem oziru so pokazali svoje mišljenje pri razpravah o jezikovnih naredbah in o šoli. — Kako malo je nasprotnikom za pravi blagor ljudstva, pokazale so obravnave o prenaredbi volilnega reda za deželni zbor in občinske odbore.

Duh, ki vlada v dež. zboru, nam ni prijazen; na Dunaju delajo oni gospodje obstrukcijo, a tudi v dež. zboru izključujejo one, ki jim niso po volji, od vsakega dela. Zató pa je treba, da se zbuja národ, da se zaveda svojih pravic in dolžnostij!

V. Pri točki „raznoterosti“ so gg. Podgorc, Bayer in Rozman z nekaterimi izgledi osvetili postopanje „bauernbundarjev“, ki z raznimi lažmi in zvijačami rogovilijo zoper našo stranko.

Gosp. dr. Al. Kraut je opozarjal na novi civilnopravdni red in kratko razložil njegov pomen za kmetski stan. Da sodnik, ki ne sodi več kakor prej na podlagi pisanih razprav, marveč kar ustmeno, sodi prav, je potrebno, da se s stranko razume. A pri nas ravno to manjka. Sodniki mnogokdaj ne zastopijo jezika tožiteljev in obtožencev, posluževati se morajo tolmačev, ki pa sami dostikrat niso kos svoji nalogi. In le-tem je stranka potem čisto izročena. Zato poslužujmo se postave, ki nam zajamčuje ravnopravnost in zahtevajmo, da se uraduje slovenski; zahtevajmo sodnike, ki bodo ljudstvo razumeli. Naj se to le odločno zahteva, ker upravičenim pritožbam in zahtevam morajo vstreči. (Živahno odobravanje.)

Ker se nihče ne oglasi več za besedo, zaključi društveni predsednik občni zbor z „živio“-klici svitlemu cesarju in z zahvalo udeležencem shoda, kakor tudi g. vladnemu komisarju.

Državni zbor.

(Izvirno poročilo iz Dunaja.)

V 14. seji dné 27. aprila je prišla na vrsto prevažna, pa tudi zeló kočljiva zadeva, namreč

jezikovno vprašanje,

to je razgovor o tem, kako naj bi se dognala národna sprava med Čehi in Nemci na Češkem in Moravskem in kako naj bi se uredile jezikovne razmere po vseh deželah, koder prebivajo raznoteri národi. Odkar imamo ustavo v Avstriji, t. j. odkar pošiljajo ljudstva svoje zastopnike v državni zbor na Dunaj in v posamezne deželne zbore, ni prišlo več jezikovno vprašanje iz dnevnega reda, postalo je središče, okoli katerega so se sukale več ali manj vse razprave. Letos pa in lani leži ta zadeva kakor nepremakljiva skala na cesti, ob kateri je obtičal parlamentarni voz. Vsi prijatelji miru in sprave želijo, da bi se vsaj enkrat spravila ta zapreka s pota; národne in jezikovne razmere naj bi se potom nove postave pravično, jasno in določno uredile tako, da bodo zadovoljni vsi národi, večine in manjšine in da bode konec zopernim jezikovnim in národnim pritožbam.

---

nisem mislil. Sploh pa še pri nobenem farovžu nisem videl kaj druzega, kakor imamo mi vsi, par krav za mleko, par volov za njive, k večjim še konja, katerega ima marsikateri izmed nas, in kokoši s petelinom — od puranov, kapunov, gos — ne duha ne sluha! — In kaj pomeni to „itd.“ — kaj bi pa še imeli gospod?“

France je skoraj jezno govoril.

Novo došli gost, Lipetov nečak Gustl, dijak na počitnicah, kateri je prišel v gostilno, je rešil Lisjaka njegove zadrege.

„Kaj imajo gospod še?“ se zasmeji veselo. „Take izpraznjene študentovske želodce in žepe imajo napolniti, ko se jim imamo že enkrat zahvaliti za to, da smemo študirati.“

Z besedami: „Tukaj je tudi študent“, — predstavi Kravjerepnik Lisjaka Gusteljnu, kateri začudeno gleda na tega modrijana. Lisjak odkloni besedo „študent“ ter odgovori:

„Že dalj časa sem proč od šol.“

„To se razvidi po njegovi neumnosti,“ potrdi mlinar Lojze.

Ko Gustl izve o čem se je govorilo, pravi naenkrat zelo resno proti Lisjaku:

„Jaz ne vem, govorite to li iz same zlobnosti ali vzgolj iz neumnosti. Vsak pameten človek ve, da mora župnik posebno, ko je tako daleč od mesta oddaljen, imeti mesene hrane pri domu; da mora pri domu imeti jajc itd., drugače lakote pogine. Si bo li vsega tega kupoval? Kdo pridiguje uboštvo? Ali ne veste, da ravno duhovniki ustanavljajo hranilnice, kmetske zadruge in razne zavode, po kterih denar v kmetskih rokah ostane? Da pa duhovniki pridigajo, da naj potrpežljivo prenašamo trpljenje tega sveta, vendar ni njihov nauk, temveč našega Zveličarja, in oni imajo dosti pretrpeti na svojem truplu po opravkih, na duši po svoji odgovornosti, in na časti po takih lisjakih, kakor ste vi!

„Tako je! — tako je!“ so zahrumeli poslušalci, in Lisjak se je moral odmakniti srditemu mlinarju, ko vstane Kravjerepnik in pravi, kakor poprej Lisjak, z visokim komedijantskim glasom: „Kaj si mislite kmetje, ko morate nesti svoje purane, race itd., to je, ko morate gnati svoje krave in vole doli v mesto, kjer jih morate pustiti za davek, za dohtarja, ki vam je zaračunil samo za jedno pot po 15 — 20 goldinarjev? Kaj si mislite, ko greste s praznim žepom domu in se vam sline cedijo po vaši govedi, ktero bodo snedli doli v mestu morebiti sami taki škrici, kakor je ta gospod Lisjak. In zakaj? Zato ker ste se pravdali in pravdali, namesto da bi poslušali tistega, ki je v farovži in se je skoraj bolnega govoril, da bi vas na pametna pota spravil. Takrat si pač mislite — oh da bi vendar zl . . . j vzel tisti škrice in lisjake, in nam ohranil naše edine prijatelje, duhovne gospode.“

Kravjerepnik se je vsedel. Lisjak je sedel kakor na žarečem oglju. Gostilničar pristopi, ko vidi prazni vrč.

„No, le vlij ga, je moj pregovor; vino je dobro, da ga je škoda prodati. Še en vrček, kaj ne?“

Lisjak prikima. Kravjerepnik pa ga vpraša: „Vaša gnada ne sme zameriti, če jih nadlegujem.“

Lisjak se po sili nasmehne.

„Vi ste rekli, da se nam pridiguje »krščanski odpoved«. Kaj pa je to prav za prav? Morebiti spoved? Na, vaš zadnji velikonočni spovedni listek bi rad videl! Ha — ha — ha!!“

Kmetje se krohotajo. „Pustite me s tem pri miru,“ pravi Lisjak; „jaz sem luteranec“.

„Kaj?“ — vsi so to naenkrat spregovorili — in kvišku planili, samo Kravjerepnik mu potrka na ramo in pravi:

„Jaz sem si koj mislil. Katoliški kristijan o svojih duhovnikih vendar ne bo tako nemarno govoril. Hvala Bogu! Če ste to o vaših duhovnikih govorili, — nas nič ne briga, čeravno bi tudi tako govorjenje ne bilo lepo“.

„Recite kar hočete,“ pravi na to Lisjak, in hitro obrne stvar na drugo stran, „duhovniki gredó na hribe, ne da bi tam-lé pravo vero iskali, ampak da bi ljudstvo za volitve privajali in s tem namenom potujejo kakor židovski krošnjarji od hiše do hiše. Vsak — tudi šolo neizobraženi človek pa mora spoznati, da je kaj takega »visokovrednim« gospodom — zelo nepristojno.“ [3])

„Predragi moj,“ odgovori Gustelj, „vi ste zlo mladi na svet prišli. Jaz mislim, da je bil naš Gospod Jezus bolj visokovreden kakor mi vsi, in je šel »od hiše do hiše«. Sv. Pavel je šel od mesta do mesta, kakor »židovski krošnjar«, ter učil nauk Jezusov. In dandanašnji, ko se gre zoper vero že v državnem zboru po poslancih, bodo duhovniki križem rok doma sedeli, ko imajo vendar

[3]) „Kmetski List“ št. 4.

Naročajte in razširjajte „Mir“!

Kako misli vlada rešiti jezikovno in národno vprašanje,

to je državnemu zboru v 14. seji razložil ministerski predsednik grof Thun tako-le: Povedal je, da so za vlado národnostne želje le jeden del njene naloge. Vlada mora imeti pred očmi skupni blagor, duševne in gospodarske koristi vseh dežel in vseh národov širne države. Jeden del ne sme napredovati na škodo drugega, temveč treba, da soglasno sodelujejo in požrtvujejo za skupni blagor v vseh političnih, zlasti národnostnih vprašanjih. Za postopanje pri sodnijah so doslej veljala posebna določila in splošna načela člena XIX. drž. temeljnih zakonov. Jezikovnih zakonov ni bilo in vlade so se držale načela, da je reševanje jezikovnega vprašanja izključno pravo izvrševalne oblasti. Jaz hočem, da se potom postave uredijo jezikovna vprašanja, kakor to želijo tudi razne stranke državnega zbora.

V jezikovnem odseku se bodo obravnavala vsa vprašanja, ki se tičejo jezikovnih razmer. Gre se za celo kopico jezikovnih vprašanj, o katerih treba soditi in sklepati različno po zemljepisni legi in uradnih področjih, za katera so namenjena. Zato bode po potrebah države in dežel treba več zakonov; razgovarjati se bode treba o načelih glede varstva manjšin v posameznih deželah in glede uredbe ljudskega šolstva v jezikovnem oziru, da se ugladijo národna nasprotstva.

Najprej se je treba zjediniti o temeljnih vprašanjih. Večina pa ne sme skleniti zakona, kateremu bi se odločno upirala manjšina. V odseku naj se zberó zastopniki raznih strank. Vlada želi, da bodi ta odsek stalen. Četudi je razburjenost velika, je vendar mogoče pri dobri volji zjediniti se v stvari, kakor se je zgodilo v moravskem deželnem zboru.

Tudi sedanja jezikovna naredba se razveljavi, ko dobimo boljši zakon, morda že na podlagi obojestranskega sporazumljenja. Treba nujnega dela, da rešimo jezikovno vprašanje in potem obrnemo skrb na razna polja gospodarskega in družabnega življenja. Žalostno bi bilo, ako bi se prebivalci prepričali, da zbornica ni zmožna za nobeno delo. Vse države napredujejo, le pri nas naj bi vse obtičalo? Vstanimo in združimo se k delu, sedanjost in bodočnost nam bodeta hvaležni!

Poslanec dr. Funke je potem predlagal, naj se seja konča, da bodo poslanci posameznih strank se dogovarjali o vladni izjavi in vedeli ravnati se pri razpravi o jezikovnih predlogih. Predlog se je vsprejel.

XV. seja

dné 28. aprila je bila skoz 3 ure tajna ter se je najprej razgovarjalo, ali naj se smejo prebirati v javnih sejah državnega zbora tudi interpelacije o zaplenjenih člankih, ki žalijo verski čut. Sklenilo se je s 127 proti 106 glasovi, da se smejo take interpelacije čitati in tudi po listih objavljati.

Nato se je pričel razgovor o predlogih, kako naj se rešijo jezikovne razmere. Takih nujnih nasvetov se je nabralo 11. V imenu dr. Luegerjeve stranke (krščanskih socijalistov) je prvi govoril knez Alojzij Liechtenstein, ki je s svojim govorom zadovoljil nemške nacijonalce, Slovane pa užalil. Trdil je, da nobena vlada ne more Čehom dati, kar oni zahtevajo in da je minister Stremayr ravnal nepostavno, ko je l. 1880. pripoznal nekatere jezikovne pravice. Nekdaj pa je ta mož vse drugače mislil, kakor je govoril danes! Trdil je l. 1886. v državnem zboru, da se mora Čehom povrniti njihova starodavna pravica ter je odobraval jezikovne naredbe, katere je minister Stremayr za Čehe izdal l. 1880. Kar je toraj pred 12. leti sodil za pravično, to mu je danes krivično! Kje je doslednost? Leta 1886. je zahteval od vlade, da oživi in uresniči Češko državno pravo, a danes med živahnim ploskanjem Schönererijancev in nemških národovcev tirja, da bodi nemščina državni jezik; zahteva torej, da se slovanska večina podvrže nemški manjšini, ker se — nemška mladina težko uči slovanskih jezikov in ker to žrtev zahtevajo moč in slava, preteklost in bodočnost Avstrije! Končal je govornik z zagotovilom, da se on in njegova stranka zvesto drži dane obljube: „Deutsche Gemeinbürgschaft“, t. j. mi Nemci držimo in stojimo skupaj. Wolf in Schönerer sta knezu-govorniku seveda navdušeno ploskala.

V istej seji so vprašali poslanci „krščanske slovanske zveze“ vlado, ali hoče skrbeti za to, da se vpelje po odvetniških pisarnah nedeljski počitek? Isti poslanci so vprašali ministra za deželno brambo, ali hoče potrebno ukreniti, da vojaki ob letnih vajah ne bodo delali škode po polju in vinogradih in kaj hoče storiti, da bodo vojaki imeli priložnost, vselej, torej tudi ob vojaških vajah, spolnjevati krščanske dolžnosti?

XVI. seja.

Razprava o jezikovnih predlogih se je nadaljevala dné 29. aprila. Na vrsto so prišli nujni predlogi dr. Funke-ta in tovarišev, dr. Steinwender-ja in nemško-národnih poslancev in Jurija Schönerer-ja in tovarišev. Prvi je govoril dr. Funke in zagovarjal predlog nemško-liberalne stranke. Izjava grofa Thuna njemu ni po volji, očita mu, da se vlada ne upa nič proti Čehom in v imenu Nemcev zahteva, naj se razveljavijo jezikovne naredbe še pred, da se začnó dogovori o jezikovnem zakonu, sicer pa obstrukcije ne bo konca. Za njim je rotil dr. Steinwender v imenu nemških národovcev vlado, naj prekliče jezikovne naredbe, sicer ne dobi ne denarja, ne rekrutov, ne Ogerske nagodbe, sploh ničesar, ker tako ukazuje — Steinwender!

(Konec prihodnjič.)

Lovska postava.

(Odgovor „Kmetskemu Listu“.)

„Kmetski List“ od dné 15. aprila t. l. prinaša pod naslovom: „Črne laži o lovski postavi“ članek iz „Sonntagsbote“ in potem vpraša: Kdo je pa v koroškem deželnem zboru proti lovski postavi, ki jo je predlagal zaslužni (?) kmetski poslanec Fr. Kiršner, glasoval? Kdo je bil uzrok, da se ni pomagalo nam kmetom? Vsi vaši privrženci, Huber, Grafenauer, Muri, Einspieler, vsi ti trabanti knezoškofa. Pa škof seveda kot najprvi i. t. d. Stavek ima podpis „K.“ Resnici na ljubo odgovarjam: Ni res, da bi bil jaz glasoval proti predlogu o „lovski postavi“! V 5. seji letošnjega deželnega zbora bil je ta predlog odkazan národno-gospodarskemu odseku v pretres in poročevanje.

Ne bom zgrešil tarče, ako rečem, da v tem odseku sedijo samo taki gospodje, ki so po okusu „Kmetskega Lista“. Bodi pa temu kakor hoče, resnica je, da je ta odsek predložil načrt lovske postave še-le v 35. seji zasedanja. Minulo je torej 30 sej, mnogo — tudi praznih — predlogov se je stavilo in rešilo, ta imenitna in važna zadeva pa se je predložila deželnemu zboru še le v predzadnjej seji v rešitev.

Ako ste gospod „K.“ tako bistroumni, da zamorete take važne postave v eni sami seji, v kateri je pa razun te zadeve še 13 točk v rešitev predloženih, v prid ljudstva skleniti, potem blagovolite to naznaniti prihodnje leto deželnemu zboru in zagotovim Vas, da ne le jaz, ampak vsi kmetski poslanci odstopijo Vam svoj mandat. Mi „škofovi trabanti“ in z nami vred večina dosedanjih poslancev hočemo imeti potrebni čas za sklepanje tako važnih postav, posebno ako so predlogi taki, da niso v prid ljudstvu. Zakaj pa gosp. „K.“ med deželnozborskim zasedanjem niste n. pr. po „Bauernzeitungi“ telefonirali g. Kiršnerju, naj malo podrega v odseku ali v deželnem zboru? To ne bi bila za „zasluženega“ poslanca nobena sramota.

Slutim pa, da nosite g. „K.“ zelen klobuk in kriva peresa in potem Vam letošnji načrt lovske postave gotovo dopada, ker je lovcem na korist. Nam pa ni dopadal in zaradi tega je poslanec g. **Černik** stavil predlog, naj se „načrt“ letos umakne in prihodnje leto deželnemu zboru v rešitev predloži. — Jaz sem ta predlog z nekaterimi besedami podpiral in večina deželnega zbora ga je sprejela. Opomniti moram, da mil. gosp. knezoškof niso bili v tej seji. Kako tedaj opravičujete g. „K.“ Vaše besede: Ta škof seveda kot najprvi? Kdo laže? Gosp. poslanec J. Huber pa je glasoval proti Černikovemu predlogu. Resnica, kje si? Povejte gosp. „K.“! Če pride lovska postava zopet v obravnavo, potem pridite gosp. „K.“ v deželni zbor, „trabante“ gledat in „sluge“ poslušat; do tja pa čitajte prav pridno stenografične zapisnike in objavljajte jih, če Vam drago, v „Kmetskem Listu“.

France Grafenauer, dež. poslanec.

Kako smo jim na poti!

Dné 17. aprila je hotelo, kakor znano, naše katoliško-politično društvo zborovati v Prevaljah. Shod nam je c. kr. okrajno glavarstvo v Velikovcu prepovedalo, češ da na — Lješah razsaja legar. Otrokom pa, ki z Lješ hodijo v prevaljske šole, se obisk šole ni prepovedal. Ali pri teh ni bilo nevarnosti, da se po njih raznese bolezen? Ali je nevarnost le tedaj, če kdo hoče iti na kak — slovenski shod?! Doslednost, kje si?

Ta shod, akoravno se ni vršil, ima pa vendar le svoje posledice! C. kr. državno pravdništvo v Celovcu je namreč ukazalo orožnikom (žandarjem) v Prevaljah, naj preiskujejo, kdo je ljudem razdeljeval tiskana vabila na shod. Storili so to, in tako prideta gg. kaplana pred sodišče, ker sta se pregrešila zoper § 23. tiskovne postave! — Vedno je naše društvo s takimi vabili vabilo na shode in razdelilo jih že na tisoče; druga društva delajo ravno tako in nihče se ni zmenil za to, tudi država se še ni podrla, zdaj na enkrat pa nas tožijo! Ali tako postopajo tudi proti nacijonalcem in socijalnim demokratom, ko spravljajo svoje spise kar na cente med ljudstvo? Mi nismo čuli kaj o tem! Doslednost in jednaka mera, kje si?

„Kmetski List“ se po „bauernbundarjih“ in zlasti učiteljih razdeljuje med ljudi; nihče jih ne pozove pred sodnijo; one pa, ki so razširjali „Mir“, so takoj tožili. „Kmetski List“ je 3 mesece izhajal brez urednika, sedaj ima takega, ki niti slovenski ne zna, — nihče se ni zmenil za to, dasi smo g. drž. pravdnika večkrat opozarjali na to!

V Kotmarivasi nasprotniki s kamenjem in poleni napadajo hiše naših rodoljubov. Ni pa čuti, da bi popraševali orožniki za njimi. Stikati morajo za „kolporterji“ „Mira“ in vabil za naše shode. Zato za ono menda nimajo časa!

Za danes naj zadostujejo le-ta suha dejanja! A nikakor ne bodemo molčali, marveč na pravem mestu hočemo zahtevati, da se naredi vendar enkrat konec takemu preganjanju in nagajanju.

Dopisi prijateljev.

Iz Kotmarevasi. (Podružničen shod.) Čeravno naša zborovanja niso tako hrupna, kakor ona nasprotnikov; čeravno na njih ni toliko gizdalinov in gizdalink, kakor n. pr. pri zborovanjih „südmarke“, nikakor ne žalujemo radi tega. V nedeljo dné 24. aprila se je zopet pokazalo, da začnejo kmetje v celovški okolici spoznavati, kdo jim hoče dobro. Mnogoštevilno so se zbrali kmetje v novi Prosekarjevi hiši, kjer je imela naša Ciril-Metodova podružnica svoj shod. Ko sta načelnik in blagajnik končala svoja poročila o ugodnem delo-

---

od Boga in papeža dano sveto dolžnost, braniti pravice sv. cerkve. Če smete iti vi od drugih strank od hiše do hiše, zakaj je to nam zabranjeno. Jaz že vidim, da zopet govorite o svojih luteranskih pridigarjih, duhovnikov ja nimate, od katerih posebno na Nemškem že velik del v Kristusa, kakor Božjega Sina, več ne veruje.“

„Upajmo, da je tako!“ izusti Kravjerepnik, „če pa mislite na naše duhovnike, vam stavim dvojno vprašanje: Ali imate duhovnike, v resnici za ‚visokovredne‘ ali pa ne. Če jih imate, — zakaj tako nemarno o njih govorite? Potem ste sam nesramnež, ko o visokovrednih osebah tako nesramno govorite. Če jih pa nimate, kaj potem pravite, da jim ne pristaja manj visoko delovanje.“

„Lisjak je vjet,“ se nasmehne France. Že hoče ta nadaljevati in kako novo neumnost izustiti, — a mlinar Lojze ga poprime za rokav in ga potegne raz klop, rekoč:

„Kaj hočem s tem fakinom?“

Gostilničar Lipe pravi smehljaje: „Jaz imam v kleti sod »dobrega«, sam sem ga naredil, tega naj popije.“

„Predober je za njega!“

Amerikanski France hoče, da bi ga poslali v pravo Ameriko.

Kravjerepnik bi ga najraje s petrolejem polil in zasmodil.

Gustelj ga hoče mesto njega v šolo poslati, da bi bil od svoje grešne neumnosti ozdravljen.

Mlinar Lojze ga hoče zmleti v otrobe. „Za svinjered bo že dober“, pravi mlinar, ne posebno pravilno slovenski, — a moramo pomisliti, da je skoraj eno uro poslušal Lisjaka.

„Pustite ga!“ se oglasi glas župnika, ki je bil že dalj časa poslušal v veži hrupni razgovor. „Pustite ga! Če tudi kako gnjilo vejico od drevesa sv. cerkve odcepi, nam bode to v tolažbo, da se bo drevo tem krepkeje razvijalo. Škodovati zamore le ljudem, ki so še bolj neumni, nego je on sam. Ali na to bomo pazili, da ga bojo ljudje povsodi enako sprejeli, kakor pri nas, in hočemo priobčiti v »Miru« vse, kar bo posebno pametnega izustil.“

Lipe stopi do Lisjaka, katerega je bil Lojze izpustil.

„Kaj pa bo s plačo?

„Jaz plačati? — plača za me moj nemški oče, vsaj ga vsi poznate, samo sram ga je mene, ker nisem tako trd Nemec, ko on; ker pripadam manj vrednemu národu, — mi ne dá svojega imena. Plača pa zame — plača!“

„Vun ž njim!“ zagrmijo slovenski kmetje.

Modri izreki.

Mnogi ljudje vidijo samó oblast in bogastvo knezov in kraljev, a njih skrbi in odgovornosti ne vidijo. — Ko bi ne bilo neumnih mož, bi tudi ne bilo nečimurnih žen; zakaj le neumnemu možu more dopasti nečimurna žena. — Prej so ljudje imeli knjige v glavi, zdaj pa jih imajo v žepu. Zató se dandanes tiska toliko knjig v majhni — žepni obliki. — Ni ga večega bogastva, kakor bogastvo duha: deli ga bližnjemu, ne bo ti ga zmanjkalo, množilo se bo, ker se bo širilo. — Ljudje ki malo mislijo navadno največ govoré.

Spominjajte se Ciril-Metodove družbe!

vanju podružnice, govoril je č. g. vikar Podgorc o novi šoli. Izborni govor je „Mir“ že objavil; pripomniti je samo treba, da je segel govor poslušalcem do srca, in da so bili vsi hvaležni gospodu govorniku, kazalo ni samo burno ploskanje, kazale so solze. Potem so nas kratkočasili kotmirski pevci s svojim lepim petjem, med tem, ko so se vpisovali udje in razdeljevale knjige. Nabrala se je lepa svôtica, ki bo služila v prid slovenskim otrokom. Drugi govornik g. F. Müller pojasnjeval je, kdo da v resnici želi, da bi bili otroci neumni. Le tisti, ki se za današnjo šolo tako ogrevajo, naši učitelji in ž njimi zvezani nemčurji, ki so zopet slepo orodje tistih velikih Nemcev, kateri bi najraje, prej ko mogoče, spravili naše lepe dežele pod luteranske Pruse. Čeravno pa je še toliko zaslepljencev, ki jim vse, mnogo takih, ki jim vsaj nekaj še verujejo, bi vendar čisto nič ne mogli opraviti, ako ne pridobijo slovenskih otrok. Če bi imel učitelj še kaj vere, bi tudi otroke vzgojal bolj verno. Stariše kot prve za Bogom častiti, biti pokoren božji, kakor tudi cesarski oblasti in zapovedi, ljubiti delo, — tega bi se naučil otrok od vernih učiteljev. A to bi bilo zá-nje napačno. Moški in pošteni značaji bi bili na poti našim mogočnežem! In še nekaj jim je na poti: to je slovenščina. Če bi se slovenski otrok poučeval v materinem jeziku, bi se lahko marsičesa naučil. Na vsak način bi se lažje naučil nemščine, in znal bi tudi slovensko pisati in brati. In če bi potem v življenju dobil v roke kak odlok od sodnije, razumel bi vse, in če bi rekli podpiši, bi marsičesa ne podpisal. Dà, še več! Slovenski otroci bi lažje vstopili v latinske šole in postali uradniki, duhovniki, zdravniki itd. in ne bi bilo več treba tujih ljudij tukaj. Slovenci bi se povsod lahko pogovorili v domačem jeziku in marsikaj izvedeli, kar bi jim koristilo. A Bog ne daj vsega tega! Kako bi potém judje v zvezi z našimi liberalci in nacijonalci mogli še zanaprej koroške kmete voditi za nos, kako bi se potem mogli po naših pisarnah, sploh na vseh boljših mestih, rediti tujci?! Ne, ne; čisto nemške šole, da ostane otrok na „pol pevcan“, šole brez vere, da ne postane cel mož, da se zboji vsakega vetra, to hočejo naši nasprotniki! Živahno odobravanje je sledilo tem besedam. Zborovanju sledila je živahna veselica, na vse zadnje pa so še naši nasprotniki, pijani še Schönererjeve modrosti in ognja, pokazali svojo nemško kulturo. Proti polnoči začeli so namreč nemčurji s kamenjem in poleni napadati Prosekarjevo hišo, ki je tem ljudem pravi trn v peti. Že po zimi so jo „bombardirali“, sedaj pa razbili okno. Na več krajih vidiš sledove nemčurske razdivjanosti. Torej ne samo proti toči in ognju se je treba zavarovati, ampak tudi proti — nemški kulturi! Da bi pa žandarji kaj povpraševali in iskali zločince, o tem se prav nič ne vé. Kako pa to?? Ali morda ne vtegnejo, ker imajo z drugimi stvarmi, n. pr. z zasledovanjem „Mir“-a toliko opravka?! —*r.*

Od nekod. (Glas iz ljudstva.) „Mi Nemci smo gosposko ljudstvo, in gospodstvo moramo doseči!“ Tako so govorili nemško-nacijonalni mogočneži! Dosegli so gospodstvo, in nihče ga jim ne krati ali zavida. No, kako oni svoj gosposki posel opravljajo, poglejmo nekoliko bolj jasno; saj se njih gospodstvo zares bliža koncu, zato se po vsej pravici bojijo za svoj obstanek. In zakaj? Izvoljeni so za voditelje ljudstva, pa kakšni so ti voditelji? Ljudstvo zapeljujejo po brezbožnih bukvah in časnikih, deco pa v šoli pogrezujejo v temo nevere. Če starejši svoje otroke brezvestne in razkošne izredijo, jih imenujemo „neumne“. Kako naj imenujemo pa te gospode? Neumne! — Izvoljeni so za deželne in državne gospodarje (poslance); pa kako gospodarijo z deželnim in državnim premoženjem? Če kak kmet leto za letom dolgove dela na svoje posestvo, bodisi iz lahkomišljenosti ali iz potrate, ga imenujemo „neumnega“; no kako bomo pa te visoko študirane gospode imenovali? Neumne! Ti gospodje naredijo leto za letom za deželo in državo na tisoče in milijone dolga; trezno misleči davkoplačevalci smo zato liberalnih voditeljev in lahkomiselnih gospodarjev že do polnega grla siti, in zdi se nam, da ga ni več moža v celej naši državi, ki bi se upal težki voz državnega dolga na pravo mesto postaviti, nasprotno pa takih dovolj, ki ga želijo še navzdol vleči. Pa kaj bi se temu čudili; saj navzdol samo rado teče, in kedar bo prišel do dna, takrat se bo vstavil sam od sebe, in takrat bo konec mogočnemu nasilstvu. In konec nasilnikov bo strašen zavoljo teme nevere in njih pogin sramoten zavoljo množine krivic. In takrat bode slovenščina in katoliška vera častna, torej Slovenci, le zvesto se je držimo! *Slovenski kmet.*

Iz Prevalj. (Prvi maj.) Od vseh stranij slišimo, kako so praznovali rudečkarji prvi majnik „mirno in dostojno“. Radi tega mislim, da je umestno, da tudi o naših nekaj sporočim. Mirnega spanja v noči od 31. aprila do 1. majnika ravno nismo imeli. Kmalu po polunoči so nas zbudili streli možnarjev, kateri so imeli oznaniti naši krščanski dolini po mislih socijalnih demokratov največji praznik celega leta, — rudečo veliko noč, — prvi dan majnikov. Okoli 4. ure zjutraj smo pa slišali v megleni daljavi ne posebno ubrane in lepe, — pa pretresljive zvoke rudeče „bande“, katera je pokazala svojo navdušenost s sviranjem „Khevenhüller“-marša. Čudno, da brezdomovinski, mednárodni, plemstvu sovražni „sociji“ marširajo po maršu, sestavljenem na čast zvestemu domoljubu grofu Khevenhüllerju. Potem — ja, kaj potem? Mi ne vemo, ali so se podali k božji službi, a to vemo, da so se zvečer zbrali k plesu, katerega jim tudi iz celega srca privoščimo; ž njim so se vsaj nekoliko utrudili. Da bi se ljudje le vendar enkrat nekaj misliti učili! Slavnost 1. maja je od judov sprožena in od judov prirejena. Vso nesrečo čez naše delavce, čez našo dolino so spravili judje alpino-montanske družbe, — in delavec, od juda izsesan, ga vendar še dalje podpira z doneski za agitacijski fond, ki jude redi, in s tem, da praznuje na judovsko komando 1. majnik! Bog daj norcem pamet! Odgovor na to slavnost so dali krščanski kmetje in delavci. Ob 6. uri zjutraj se je premikala skoraj nepregledno dolga procesija od naše farne cerkve do $2^1/_2$ uri oddaljene božje poti pri sv. Križu, kjer smo opravili majnikovo slavnost ne sebi, temveč Bogu v čast. Lepo pomladansko vreme, pesmi, krasni razgled in sploh miloba te slavne božje poti, vse je napravilo globok vtis na udeležence. Udje kat. delavskega društva pa so se popoludne zbrali pri „Tirolcu“, kjer so se okrepčali po dolgi poti, zakrožili marsikatero veselo, in se zvečer prav „židane“ volje podali domov. Drug dan so bili našinci zopet vrlo pri delu, med tem ko se o nasprotni strani pripoveduje, da je v votlinah buče marsikaterega mijavkal pravcati maček, porojen v noči 1. majnika. —*j.*

Iz Tolstega Vrha. (Naše šolske razmere in občinski odbor.) Po dolgoletni skušnji smo se prepričali, da se otroci v trdo nemški šoli v Guštanju ne naučijo ne nemščine in tudi ne drugih za življenje važnih rečij, ker se ves čas porabi samo za to, da se otrokom vbije nekoliko nemških besedij v glavo. S tem pa stariši ne morejo biti zadovoljni, zato so pa naši rodoljubi že l. 1887. začeli prositi za šolo s slovenskim učnim jezikom, na kateri bi se učila tudi nemščina, a, kar je edino pametno, na podlagi maternega jezika. Čeravno se je slovenski šoli dosti nasprotovalo, se je vendar doseglo toliko, da naj si občina postavi na lastne stroške svojo šolo. Da bi ti stroški ne bili preveliki, je nameravala občina, vporabiti za šolsko poslopje svojo lastno hišo, ki stoji blizu Guštanja. Zdelo se je, da se ji bo to posrečilo brez posebnih ovir. Ko je komisija pregledovala za šolo namenjeno poslopje, je sicer c. kr. okrajni šolski nadzornik dokazoval, da stoji ta hiša preveč na meji občine, a navzlic temu je komisija naročila razne poprave ter je pozneje c. kr. okrajni šolski svet potrdil dotični poslani mu načrt. A v kratkem je isti c. kr. okr. šolski svet, opirajoč se na ugovarjanje gosp. okr. šolskega nadzornika, določil, da se občinska hiša ne sme porabiti za šolsko poslopje. Občina je vložila zoper ta odlok priziv in c. kr. deželni šolski svet je na to razveljavil odlok c. kr. okr. šolskega sveta ter med drugim določil, da se naj stvar zaradi prostora še enkrat preišče. Tako je bilo upati, da se stvar reši ugodno. Ravno to pa je prestrašilo naše nemškutarje. Posebno pa se je menda zbal, da bi mi vendar-le dobili slovenske šole, nadučitelj v Guštanju, g. Prelaznik, če tudi je, kakor pravijo ljudje, slovenskih starišev nemški sin. Zakaj tedaj njega slovenska šola tako peče! Morda upa, da bo za svoje nasprotovanje prejel od nemškega „šulvereina“ ali od novoustanovljene „südmarkine“ podružnice v Guštanju nekaj Judeževih grošev. Mogoče, a ne vemo; vemo le, da nasprotuje ter hoče preprečiti slovensko šolo. Priložnost, da doseže svoj namen, se mu je kmalu ponudila. Imeli smo letos volitve v občinski odbor. Sedaj si je najbrže mislil: ako se nam posreči izbacniti iz občinskega odbora najodločnejše zagovornike slovenske šole ter spraviti na njih mesta svoje može, se nam slovenske šole ni treba bati. In res sta bila, kakor bralci „Mira“ že vedó, na mesto dveh naših rodoljubov izvoljena dva nasprotnika in eden izmed njiju je bil po neljubi priliki izbran celo županom. Preprečiti tedaj slovensko šolo je bil pravi vzrok vsega delovanja naših nasprotnikov za časa volitev, ne pa poravnava računov in kmetski blagor, kakor so trosili med ljudi; ne — poravnava računov so bile le prazne besede, s katerimi so vlovili nekaj slovenskih kmetov. Računi bi se bili poravnali, ko bi tudi nasprotnikov ne bilo v odboru, a slovenska šola se bo morda zavlekla. Kmetje, ki ste šli sedaj na limanice, bodite prihodnjič previdnejši! A vendar upamo, da dobimo svojo šolo; ne moremo si namreč misliti, da bi slovenski šoli nasprotovala g. odbornik Žmavcar in g. župan Brundula, ker sta menda oba rodom Slovenca. Župana pa opozarjamo, da pač ne zadostuje, da bi samo ne nasprotoval, on ima kot zastopnik kmetov pač tudi sveto dolžnost, potegovati se za korist kmetov v vsakem oziru, tedaj tudi za zboljšanje šolskih razmer. Gospod župan, zapomnite si, da ste izvoljeni županom slovenskih kmetov, vporabite tedaj ves svoj vpliv v našo korist. Ko pride komisija, boste imeli priložnost koristiti nam kmetom v šolskem oziru; izrečite tedaj, da stoji hiša na pravem, primernem prostoru, kakor vsak lahko pritrdi, kdor ta kraj pozna. Naša občina je ozka, gorata, podolgasta, hiša pa stoji v podolgasti sredini, četudi na meji občine. Pokažite tedaj g. župan, kdo vam je bolj pri srcu, ali naša korist, ali g. nadučitelj Prelaznik; prihranite nam vendar nepotrebne stroške za zidanje nove šole. S tem, da bo šola blizu trga, vendar sebi in trgu le koristite; kajti če bo šola blizu trga, bodo otroci kupovali za stariše potrebne reči v trgu, če pa kje v strani, se pa lahko napravi tam v bližini kaka majhna prodajalnica in škodo ima trg. Vi pa, slovenski odborniki, bodite odločni ter nikdar ne privolite, da se sklene kaj v odboru, kar bi žalilo verski in národni čut slovenskih prebivalcev. Posebno odločnost pa priporočamo vam, ki ste izvoljeni v krajni šolski svet nove šole, stojte trdno kakor hrast. Odbijajte odločno, kakor odbija skala valove besnega morja, vse napade na slovensko šolo, češ, da je ni treba, da ni na pravem kraju. Vporabite priložnost ter priborite svojim otrokom slovensko šolo. To bo vam v čast, otrokom v korist, potomci vam bodo hvaležni, ko bodo videli, da so se v šoli dosti naučili. Tedaj odločno naprej v boju za naše pravice!

Od Zilje. (Podružničen zbor.) Podružnica sv. Cirila in Metoda za spodnjo slovensko Ziljsko dolino in župnijo Vrata je imela svoj letni občni zbor dné 24. aprila t. l. v Zahomcu v gostilni pri Rihtiku. Zbor ni za shodi prejšnjih let nikakor zaostal, ampak v mnogem oziru je bil še veliko zanimivejši in krasnejši od prejšnjih. Ko je bil za našo podružnico in sploh za vsako národno stvar neutrudno delavni predsednik, g. Jože Katnik, vse došle ude in prijatelje naše podružnice kratko in srčno pozdravil, končaje z geslom „vse za vero, dom in cesarja,“ je dal besedo tajniku, kteri je poročal o delovanju podružnice v pretečenem letu. Na koncu poročila je na kratko razložil geslo „vse za vero, dom in cesarja“ in namen družbe. Povdarjal je, da naša družba ne hujska, kakor nam nasprotniki očitajo, in ne napoveduje vojske, ampak da je šele postala, ko je že nujno potrebna bila za to, da odbija napade sovražnikov na slovenski národ in ohrani národu njegovo nado, slovensko mladino. Prosil je vse navzoče, naj ostanejo družbi zvesti udje in naj tudi druge Slovence navdušujejo za našo, zatiranemu slovenskemu národu tako potrebno družbo. Bog živi in ohrani vse ude in prijatelje naše podružnice! Nato je bilo vpisovanje udov in nabiranje letnih doneskov in podpor. Nabralo se je 48 gld. 20 kr. Svota ta sama najbolj priča o zavednosti in požrtvovalnosti naših Slovencev. Bog, ki stori, da iz majhnega semena veliko drevo zraste, daj svoj blagoslov, da iz tega semena slovenske požrtvovalnosti veliko sadu in koristi zraste milemu slovenskemu národu! — Med nabiranjem se je vršila ob enem volitev odbora. Izvoljeni so bili enoglasno zopet vsi stari odborniki, razun predsednikovega namestnika, kterim je bil novo izvoljen č. g. Vojteh Krejči, župnik v Gorjah, kateri je po dovršenih volitvah prav lepo in navdušno govoril o ljubezni do domovine ter dokazal iz zgodovine, da je Bog vsakemu človeku vsejal v srce ljubezen domovinsko in da je znamenje pokvarjenosti, ako človek te ljubezni v srcu več nima. Izvrstnemu govoru je sledilo splošno ploskanje. Zadna točka vsporeda je bila šaljiva igra: „Kteri bo!“ Vsi igralci so se krepko držali. Ne vem, katerega bi bolj pohvalil. Že prvi važni prizor, kjer oče Gaber svojo hčerko Marinko sili, da se mora možiti, ker le tako je mogoče hišo rešiti, je bil v vsakem oziru izvrstno igran. Saj sta ta dva igralca (vaški mežnar in Anika Čurboldova iz Megvarja) svojo spretnost že lepo pokazala pri občnem zboru l. 1896. v igri „Svoji k svojim“. Tudi snubači (fantje iz Zahomca) so vsi prav lepo, ne pretirano ne bojazljivo, ampak naravno in jako spretno igrali, zlasti pa je dohtar Bistroglav izpeljal svojo nalogo tako imenitno, da bi bil moral iz kamena biti, kdor bi se ne bil srčno nasmejal. Burno ploskanje po vsakem prizoru, zlasti pa na koncu igre, je bilo jasno spričevalo in dokaz izvrstne izpeljave igre in popolne zadovoljnosti prisotnih. — Med prosto zabavo je tajnik napil vrlim igralcem in junaškim ziljskim pevcem in pevkam, ki so nas tako lepo in neutrudljivo kratkočasili z národnim petjem. Tudi med prosto zabavo je bilo navdušenje nepopisljivo, katero si more le tisti nekoliko predočiti, kdor je že kedaj pri našem zborovanju bil in se prepričal, kako lepo Ziljanom mile slovenske pesmi iz srca tekó. Ni čuda tedaj, da smo se le s težkim srcem razšli in z gorečo željo, da bi se spet kmalu videli v taki navdušeni in veseli družbi. — Lepa

Zahtevajte po vseh gostilnah „Mir“!

hvala g. gostilničarju, ki je nam z veseljem svoje lepe prostore na razpolago dal in dobro postregel. Bog živi vse ude in prijatelje naše podružnice! Na veselo svidenje pri prihodnjem zboru! —*i.*

Od Zilje. (Spomini s pota in „Lisjak“.) Danes vam pišem iz ziljskega kota. Spominjate se, da sem enkrat mlatil po svetu. Takrat sem ostal z mlatvijo v Pulju. Ker sem pa dobil zopet na Koroškem opravka, sem jo popihal s svojim „inštrumentom“ — vidite, da znam že „garibaldski“ — v Trst. Ker je tam tako čudno smrdelo, zbal sem se, da ne bi prinesel „kuge“ ali „legarja“ na Koroško in popihal sem jo proti Gorici, ker sem zvedel, da je še nekaj fig, s katerimi si človek lahko pokvari želodec. Za mlatev pa niti v Trstu niti v Gorici ne marajo. — Od Vidma do Pontablja potoval sem z laškim kmetom, prav za prav najemnikom, kateri mi je pravil, da na Laškem, sosebno v Siciliji, ljudstvo jako trpí, ker so bogatini oblastno zatrli naravni vpliv duhovščine, polastili se kmetskih posestev, napravljali si postave ter jih še napravljajo po svojem okusu, tako da je revno ljudstvo prisiljeno, iskati si kruha v tujih deželah. Premoženje samostanov je brezverska vlada požrla, pa ima še zmirom suho žrelo. — Tako sva mlatila naprej do Pontebe. Na avstrijskem kolodvoru je čakalo in se gnjetlo toliko Lahonov, da bi gotovo bil ubežal pred njimi kralj Menelik, ko bi jih bila laška vlada poslala z nosnim duhanom vred v Afriko. — V Žabnicah prašal sem nekega bistroumnega rojaka z nemško brado, kaj je stavba za žabniškim kolodvorom in izvedel sem, da je to „žabniški prater“ za romarje, katerega je zidal g. Pufič ml. — Med potjo, ko sem se vozil sam proti domu, prišla mi je marsikatera pametna na misel. Spoznal sem med drugim, da bi se moral ustanoviti nov list, kateri bi povdarjal „potrebo nepotrebnih stvarij“. Na primer: Kedaj bo Blagoca celovškega zmaja ubil; koliko rac, gosij, kapunov in puranov imajo duhovniki na Koroškem? Koliko ima dr. Lemiš denarja v žepu? Ali ni bil oče gospoda Doberniga poveljnik v teutoburškej vojski? Koliko kmetov je postavil „pavernbund“ in gospod Berčingar „na noge“? Zakaj iščejo „kolportêrje“ samo med Slovenci in nikoli pri nemškutarjih itd. Te dni pa sem moral iti vprašat v davkarijo, kaj mi hočejo; ni bilo nič dobrega! Hajd potem nevoljo gasit in časnike brat. „Mir“, „Kärntner Zeitung“, „Kärntner Nachrichten“, „Freie Stimmen“, vse ni prav — — „Bauernzeitung“ poglej! ta je za nas; toda nemška je. Škoda! Ali kaj vidijo moje oči? „Kmetski List“! Živijo! Razločno je pisano: „V Celovcu, 15. aprila 1898. Nr. 4. Koroški Kmetski List.“ — „Vera in klerikalno ravnanje.“ Kmet! zdaj si pa rešen, sem si mislil. Odkar sem mlatil po svetu, so storili Slovenci na Koroškem tak korak naprej — neverjetno. Čital sem, ali kar sem bral, to mi kot Slovencu ni šlo v glavo, kot katoličanu pa še manj! Prepričal sem se, da je „Kmetski List“ past, v katero lovijo slepce, in da je to „list za gluhe“. Radovednost me je gnala pokukati ime urednika in glej: strmel sem, in si mencal oči: „Izdajatelj: J. & R. Bertschinger — Odgovorni urednik: Rudolf Bertschinger. — Tiskarna J. & R. Bertschinger v Celovcu.“ Ta gospod, Nemec od nog do klobuka, naj bi skrbel za slovenskega kmeta? More-li postati jastreb golob? Ta gospod, luteran po veri, more-li vzdržati ali hoče pokazati nam pot krščansko-katoliškega življenja? More-li postati trohnoba kamen? Nikdar! „Na njihovih delih jih bote spoznali!“ „Kmetski List“ pa je svojim ljudem podoben. Poznamo njih nakane, torej ven ž njimi pri slovenskih durih!

Ziljski mlatič.

Iz Št. Štefana ob Zilji. (V slovó vč. gosp. župniku A. Žaku.) Zelo smo se prestrašili, ko smo izvedeli, da nas zapuščajo od nas toliko ljubljeni župnik vč. g. A. Žak. Ko so v nedeljo dné 24. aprila v lepih in pomenljivih besedah slovó jemali od nas, se nikdo ni mogel zdržati solz. Še tesnejši nam je pa bilo pri srcu na dan odhoda, ko smo se od preljubljenega gospoda morali ločiti. Odkar so bili pri nas, so si s svojim vseskozi vzglednem pastirovanjem, s svojo priljudnostjo ter prijaznostjo pridobili srca faranov. Vneto in izvrstno so nam drobili v cerkvi kruh božjih resnic; bili so žalostnim in zapuščenim dober tolažnik, skrbno so čuvali njim izročeno čredo, kot dober pastir. Udeleževali so se nam v korist tudi javnega življenja, ustanovili nam prepotrebno hranilnico in posojilnico, pri kateri so marljivo delovali; konsumno društvo, katero je tudi velika dobrota, da še celo naši nasprotniki to za dobro spoznajo. V sosednji fari so bili tudi ustanovitelj konjerejskega društva, katero se dobro razvija. Ko so jih naši nasprotniki surovo napadali pri volitvah, so vendar stali trdno kakor skala na braniku za našo stvar. Kedar je šlo za dobro reč, so žrtvovali kar so le mogli za kmete in delavce. Jako veliko so morali prestati od nemčurjev, ko so jih po nedolžnem obrekovali in z golimi lažmi blatili po liberalnih časnikih. — Naša dolžnost je, da se na tem mestu presrčno zahvaljujemo za vse nauke in dobrote, katere smo sprejeli od tako uzornega dušnega pastirja. Bodi jim mili Bog plačnik za vse! Spremljaj jih naša srčna zahvala in iskrena želja, da na novem mestu najdejo pravo srečo, da jim mili Bog podeli najobilnejši svoj blagoslov k prav vstrajnemu in vspešnemu delu za cerkev in domovino. Mi jih bodemo ohranili v vednem spominu, zato zakličemo še enkrat, kakor smo klicali pri njih odhodu: Bog jih živi! Hodiškim faranom pa častitamo, da dobijo tako vnetega, za dušni in časni blagor svojih ovčic skrbnega duhovnega pastirja.

Iz Št. Štefana ob Zilji. (Volitev.) Toliko časa še nikoli ni preteklo, kar se je začela občinska volitev pri nas, da bi ne dobili novega župana. Cele $4^1/_2$ mesece se je vrtelo kolo, da je prišlo v pravi tir. Naši nemčurji so delali z vsemi sredstvi, kar so le mogli, proti nam, ali po postavni poti smo zmagali v dveh razredih. Večina je bila naša. Nato so rekurirali ter mislili, da bode volitev ovržena. Ker pa niso imeli nobenega pravega vzroka, je bila volitev potrjena. Ta čas so nabirali, predno so še vedeli, ali bode volitev ovržena, že za drugo volitev pooblastila. Pa njih trud je bil ves zastonj. Če bi bila veljavna, bi jih lahko shranili za prihodnjo volitev; tako pa jim svetujemo, da naj iz njih naredijo zavitke ter jih napolnijo s kamilicami, da se, če kakega od njih napade od žalosti trebušna bolezen, more zdraviti ž njimi. Hudo jim je bilo oddati občinske vajeti iz rok: tisti dan, ko je imel prevzeti občino novi župan, ni bilo mogoče vsega oddati; prevzel je samo stare listine in eden občinski pečat, tako da smo imeli o velikonočnem času nekatere dni dva župana! — Kar je pisal beljaški listič „Kärntner Nachrichten“ o vč. g. Žaku in o naši volitvi, je vse gola laž.

Politični pregled.

Avstro-Ogerska. Delegacije so se zbrale dné 9. t. m. v Budimpešti. Predsednik avstrijski delegaciji je Poljak vitez Javorski. Čista skupna potrebščina znaša 164,378.383 gld., blizu 6 milijonov več nego lani. Kakor vsako leto, zahteva tudi letos vojno ministerstvo dodatni kredit. Toda vse poslance je osupnilo, da znaša letos ta kredit kar čez 30 milijonov goldinarjev. V tajni seji hoče minister odkriti, zakaj je uporabil te milijone. Potemtakem znaša v istini vsa skupna potrebščina 201 milijon goldinarjev. Vsled krivične pogodbe z Ogersko mora večino teh milijonov šteti Avstrija. Kakor druga leta, je tudi sedaj cesar otvoril delegacije s prestolnim govorom, v katerem pa ne omenja trozveze. Nemcem to ni po volji. — Ker je dosedanji deželni glavar na Gornjem Avstrijskem, baron Kast, postal poljedelski minister, imenovan je na njegovo mesto državni posl. dr. Ebenhoch. Novi glavar je velik prijatelj kmečkega ljudstva in zvest sin katoliške cerkve. — V Galiciji so nastali nemiri, ker po mnogih krajih razsaja lakota. Stradajoči hrupno zahtevajo kruha.

Druge države. Nemški državni zbor je razpuščen. Meseca junija bodo nove volitve. Vse stranke se že pripravljajo na volilni boj. V sklepnem nagovoru cesar ni nič omenil trozveze, kar Veliko-Nemcem ni po volji. — Na Francoskem so tudi imeli splošne volitve za državni zbor. Vršile so se mirno in vlada ima trdnejšo večino nego prej. — Turčija bode vendar enkrat umaknila svoje vojake iz Tesalije. — V Opatiji sta se dné 11. t. m. sešla knez Ferdinand bolgarski in knez Nikolaj črnogorski.

Vojska med Amerikanci in Španjci se nadaljuje. Do napovedane velike bitke še ni prišlo, pač pa sta se spoprijela nasprotnika pred mestom Kardenas na Kubi in pri otoku Portoriko. Poročila pravijo, da so zmagali na obeh krajih Španjci. Španjsko brodovje se približuje Ameriki.

Nemiri v Italiji so pokazali, koliko gnjilega je v zjedinjeni Italiji in kako strašno tam trpijo ljudje. Upor so sicer s silo zadušili, a ljudstvu s tem nikakor ni pomagano. Stradati mora naprej. Pri nemirih, cestnih bojih, jih je padlo na stotine. Krivice, katere so storili laški vladarji, jim ne prinašajo dobrega!

Novičar.

Na Koroškem. (Slovenski katekizmi.) Kakor je č. duhovnim pastirjem znano, so avstrijski škofje izdali na novo katekizem in sicer v treh izdajah: velikega, srednjega in malega. Za našo škofijo je prevzela izdajo in zalogo slovenskih katekizmov tiskarna družbe sv. Mohorja v Celovcu. Tja naj se torej obračajo prodajalci in zlasti tudi dušni pastirji za katekizme. Prodajalci dobivajo po 20% rabata, duhovniki pa, ki katekizme neposredno v družbini tiskarni naročajo, dobivajo za vsakih 10 iztisov tri iztise po vrhu zastonj za uboge šolarje. Zato se priporoča, da jih čč. gg. dušni pastirji priskrbujejo za svoje šole sami. Vse tri izdaje je vis. naučno ministerstvo že potrdilo. Veliki katekizem stane 40 kr., srednji 32 kr. in mali 15 kr. V ostalem opozarjamo na naznanilo na zadnji strani!

— (Duhovske zadeve.) Mil. g. knezoškof odpotujejo dné 21. t. m. v Solnograd, k zlati maši knezonadškofa in kardinala J. Haller-ja. — Župnijo Šmarjeta pri Velikovcu bode oskrboval č. g. provizor v Št. Jurju na Vinogradih.

— (Požari.) V Škofičah je dné 2. t. m. pogorela Kojskeva bajta. Zgorelo je tudi nekaj živine, 14 ovc. — V Timenici je pogorela Klempfererjeva bajta blizu farne cerkve. Cela vas je bila v veliki nevarnosti. Zažgali so otroci, igrajoči z vžigalicami. — Dné 8. t. m. je pogorelo v Turdančih pri Mariji na Zilji pet hiš. Zgorelo je tudi 5 ljudij, namreč stara ženica, 3 otroci in 18-letna deklica. Otroci so zbežali v klet ter se tam zadušili.

* Cesar je potrdil postavo, sklenjeno v koroškem deželnem zboru, s katero se je prenaredil § 20. poslovskega reda. — Stari krajcarji ohranijo veljavo za privatni (zasebni) promet do dné 30. junija t. l. C. kr. blagajnice in uradi pa jih morajo sprejemati do 31. dec. 1899. l. — V Beljaku je umrl znani socijaldemokratični voditelj Schatzmaier. — Vojaško društvo so ustanovili v Borovljah. — V Podravljah je umrl bivši g. okr. sodnik v Rožeku, Josip Pucher, star 82 let. Bil je brat pokojnemu g. župniku v Libeličah.

Na Kranjskem. Goriški nadškof prevzv. g. dr. Jakob Missia je zapustil Ljubljano dné 16. t. m. Inštalacija v Gorici bode dné 22. maja. Novi knezoškof ljubljanski dr. Ant. Jeglič dospé v Ljubljano dné 20. t. m. Sprejem se bode vršil zelo slovesno, kakor tudi inštalacija dné 22. t. m. — Mestno hranilnico bodo ustanovili v Kamniku v spomin cesarjeve petdesetletnice. — Trojna zlata poroka obhajala se je dné 4. t. m. v Stopičah. Ženini štejejo vkup 222, neveste pa 206 let. — Dopolnilna volitev za državni zbor namesto odstopivšega dr. Šušteršiča bo prve dni junija. Novi kandidat je c. kr. sodnijski svetovalec Ivan Vencajz.

Na Štajerskem. Tudi letos pojde v dneh pred veliko Gospojnico slovenski vlak v Marijino Celje. — V Poljčanah bodo ustanovili bralno društvo.

Na Primorskem. V Solkanu so ustanovili mizarsko zadrugo za Goriško. — Vlada je dovolila zgradbo krajevne železnice Gorica-Ajdovščina in potrdila dotično akcijsko društvo.

— **Hranilnica in posojilnica v Šmihelu nad Pliberkom** uraduje vsaki četrtek od 8. do 11. ure dopoludne; ako je ta dan praznik, uraduje se v sredo poprej.

Vabila.

— **Hranilnica in posojilnica v Sinčivesi** ima svoj letni občni zbor dné 30. maja t. l. ob 3. uri popoludne v posojilnični pisarni v Sinčivasi po sledečem dnevnem redu: 1.) Potrjenje letnega računa in razdelitev čistega dobička. 2.) Volitev načelništva, računskih pregledovalcev in namestnikov. 3.) Dovoljenje remuneracij. 4.) Razni nasveti. — Ta občni zbor jepo § 35 zadružnih pravil sklepčen brez ozira na število udeležencev. K obilni udeležbi vabi

načelništvo.

— **Hranilnica in posojilnica za Velikovec in okolico** ima svoj redni občni zbor dné 1. junija t. l. ob 1. uri popoludne v svoji uradni sobi z običajnim dnevnim redom. Ako bi prvo zborovanje ne bilo sklepčno, se vrši drugi občni zbor ob 2. uri popoludne ravno tistega dné pri vsakoršnem številu navzočih udov. — K obili udeležbi vabi

odbor.

Slovenskemu národu!

Ponosni smo Slovenci na prirodne lepote naše domovine. Ponosni smo na svoj jezik, ki sega s svojimi divnimi oblikami daleč tja v one čase, ko sta sveta brata Ciril in Metod oznanjala Slovenom veličja božja v domači besedi. Ponosni smo na nepregledno število junakov, ki so umirali za cesarja in domovino na bojnem polju. Ponosni smo na veleume, ki so se proslavili v raznih vednostnih strokah. Ponosni smo na vse tiste možé, ki so s svojim vzornim delovanjem in z uma svetlim mečem omogočili, da se sedaj naš národ po pravici lehko prišteva prosvetljenim národom.

Položi na skudelico svetovne kulturne tehtnice poezije doktorja Franceta Prešerna, in nepristranski sodnik mora reči: Slovenski národ je zavoljo teh poezij vreden drug kulturnim národom.

Doktor France Prešeren — naš slavec, ki si opeval v nedosežnih pesmih ljubezni sladkost in njene bridkosti, — naš Orfej, ki so Te nebesa poslala „otajat Krajna našega sinove, njih in Slovencev vseh okrog rodove z domač'mi pesmam'“, — naš voditelj, ki si „nam srca vnel za čast dežele, mej nami potolažil razprtije in spet zjedinil rod Slovenšč'ne cele“, — propovednik Slovanstva, oznanjujoč nam, da „največ sveta otrokom sliši Slave“, — prorok naš, ki si kakor Jeremija lil solze domovinske ljubezni radi naše tožne minolosti videč, kako „na tleh leže Slovenstva stebri stari, ječe pod težkim jarmom sini Slave“ ter v duhu gledajoč, kako „vremena Krajncem bodo se zjasnile, jim mil'še zvezde, kakor zdaj sijale“, — doktor France Prešeren, stvaritelj našega lepega slovstva, naš veliki neprecenljivi pesnik, na Te je ponosen naš národ.

To je pokazal, ko ti je l. 1852. postavil na grob kameniti spomenik. To je razodel l. 1872., ko je odičil Tvojo rojstveno hišo s spominsko ploščo. To je osvedočil, ko je proslavil Tvoj spomin z obeliskom, dvigajočim se na obali Blejskega jezera, katerega krasoto si tako vneto opeval. To je pokazal, ko je eno najživahnejših ulic ljubljanskega mesta imenoval s Tvojim slavnim imenom. Davnoletna namera pa, katere uresničenje pričaj vsemu voljnemu svetu,

Slovenci! Pridno zahajajte na slovenske shode!

kako se slovenski národ ponaša s svojim ljubljencem doktorjem Francetom Prešernom in kako mu je hvaležen, se — žal — dosedaj ni še izvela — namera, da bi se našemu največjemu pesniku **postavil dostojen spomenik v slovenskem stolnem mestu — beli Ljubljani.**

Dné 8. februarja prihodnjega leta poteče petdeset let, odkar v zemlji domači njegovo truplo leži. Dné 3. decembra l. 1900. pa mine sto let, odkar se nam je porodil doktor Prešeren na visokem Gorenjskem, v okolici slovenskega raja.

Rojaki, v spomin njegove stoletnice naj se dvigne na enem ljubljanskih javnih trgov bronast spomenik doktorju Francu Prešernu; dvigne naj se mu v Ljubljani, ki je mati „zemlje slovenske, predrage dežele," v onem mestu, kjer je naš ljubljeni pesnik preživel največi del svojega življenja, kjer je zložil svoje najlepše pesmi.

Slovenski národ, tvoje lepo slovstvo — sad XIX. stoletja — sloni na Prešernu; lepše ne moreš skleniti stoletja svojega národnega in slovstvenega vstajenja, kakor če z dostojnim spomenikom poslaviš svojega pesnika velikana.

Rojaki, izkažite se radodarne, da se uresniči l. 1900. ta naša plemenita namera!

Slovenke, vašo lepoto je opeval dr. France Prešeren; nabirajte zlasti ve darove za njegov spomenik!

V Ljubljani, dné 7. maja 1898.

Odbor za nabiranje prispevkov za Prešernov spomenik:

Simon Gregorčič, Josip Stritar, častna predsednika.

Ivan Hribar, mestni župan itd., predsednik.

Dr. I. Tavčar, odvetnik itd., **R. Perušek,** c. kr. profesor, podpredsednika.

Dr. J. Kušar, odvetnik, tajnik. **Dr. M. Pirc,** odvetnik, podtajnik.

Dr. Josip Staré, c. kr. finančne prokurature pristav, blagajnik.

A. Senekovič, c. kr. gimnazijski ravnatelj itd., blagajnikov namestnik.

Dražbe.

(Kratice: **vl. št.** = vložna številka; **d. ob.** = davčna občina.)

Dné 28. maja od 11. do 12. ure v sobi št. 85. Urbasovo posestvo na Bregu, vl. št. 55, d. ob. Gradnica [Žrelec]. (2500 gld.)

Dražba Hartwigovega posestva se je prestavila od 10. marca na dan 11. junija. (21.583 gld.)

Dné 8. junija ob 11. uri, soba štev. 85. Jeroničevo posestvo v Radišah, hišna št. 9, vl. št. 25, d. ob. Radiše. (1781 gld.)

Dné 4. jun. ob 10. uri, soba št. 85. Mlinarjeva koča Greg. Šefmana v Želkučah, vl. št. 18, d. ob. Želkuče. (2413 gld.)

Dné 30. junija ob 11. uri, soba št. 85. Posestvo Jan. Moswigerja p. d. Pežla v Kajžicah vl. št. 6, d. ob. Bilčoves. (1381 gld.)

Sodišče Rožek. Dné 24. junija ob 11. uri, posestvo Neže Kreiner p. d. Lukele na Gori, vl. št. 19, d. ob. Tmara vas. (2158 gld.)

Sodišče Pliberk. Dné 26. maja ob 11. uri, v sobi št. 2. Kokal-ovo posestvo vl. št. 11, d. ob. Tolsti vrh. (1628 gld.)

Dné 27. maja ob 11. uri, v sobi št. 2. Saveršnikovo posestvo v Ilmici, vl. št. 18, d. ob. Gradiče pri Libeličah. (1917 gld.)

Sodišče Podklošter. Dné 11. jun. od 11. do 12. ure, posestvo Jan. Bruggerja p. d. Hojša v Rutah, vl. št. 63, d. ob. Selče. (8600 gld.)

Sodišče Svinec. Dné 31. maja od 11. do 12. ure. Gotšidovo posestvo M. Terpečnik na Št. Janški gori, vl. št. 17, d. ob. Št. Janž na Mostiču (5795 gld.) [prenešeno].

Dné 15. junija in 14. julija: Posestvo Ign. Štefla p. d. Jonkeja v Gradu pri Št. Janžu. (8744 gld.)

Loterijske srečke od 14. maja 1898.

Dunaj	3	23	65	70	40
Gradec	13	36	7	84	78

Tržne cene v Celovcu

dné 16. maja.

Ime blaga	na birne gld.	na birne kr.	na hektolitre gld.	na hektolitre kr.
pšenica	9	—	11	25
rž	6	27	7	84
ječmen	—	—	—	—
oves	3	25	4	6
hejda	5	70	7	12
turšica (sirk)	4	23	5	35
pšeno (kaša)	7	20	9	—
fižol	—	—	—	—
repica (krompir)	1	10	1	80
deteljno seme	—	—	—	—
grah	—	—	—	—

Sladko seno je po 2 gld. 20 kr. do 2 gld. 50 kr. **kislo** 1 gld. 40 kr. do 2 gld. 20 kr., **slama** po 1 gld. 45 kr. do 1 gld. 90 kr. meterski cent (100 kil). **Frišen špeh** je po 70 kr. do 75 kr. kila, **maslo** in **puter** po 1 gld. do 1 gld. 10 kr. — **Vprežne vole** plačujejo mesarji po 110 do 180 gld.

Današnja številka obsega šest stranij.

Naznanila.

Učenca,

ki se hoče učiti mizarstva, vsprejme takoj Lovr. Mačič, mizar v Prevaljah na Koroškem.

H košnji (seči) in žetvi priporočam

sloveče Bistriške kose

z zgoraj navedenim fabriškim znamenjem in

izvrstne srpe, kakor tudi prave Bergamaške kamne (osle)

najbolje vrste po najnižjih cenah.

Franc Sadnikar,

trgovec z železnino v Celovcu, Burggasse štev. 7.

(Vnanja naročila izvršujem po pošti in naj se blagovoli dolgost kos naznaniti.)

Pridnega učenca

išče **Ivan Graber,** slikar za sobe in cerkve, v Štebnu, pošta Malošče (Mallestig).

P. i. občinstvu uljudno naznanjam, da imam v zalogi natanjko vrejene **ure** v najlepši opravi in različne **verižice** za

birmska darila

po izdatno znižani ceni in v največji izberi.

Velespoštovanjem

Peter Fessl

v Celovcu, stari trg štev. 20.

Natanjčen naslov. Natanjčen naslov.

Poštenega, dobro izurjenega krojaškega pomagača

vzame takoj v svojo delavnico **Jožef Kulnik,** krojaški mojster, Podgoro v Rožni dolini.

Andrej Grohar,

črevljar v Celovcu, Fröhlihove ulice št. 10.,

rodom Slovenec s Tolminskega, se priporoča svojim rojakom, kakor tudi čast. duhovščini v izdelovanje vseh vrst elegantnih in trpežnih **črevljev.**

Tovarniška zaloga

UR

v največji izberi za najnižje cene.

Dveletno jamčenje.

Najpripravnejša

birmska darila

za znižane cene pri

FRANC-u FESSL-u

urarju.

Natanjčen naslov:

Kolodvorske ulice št. 10 in Burggasse št. 6

Celovec.

(Ustanovljeno leta 1883.)

Velika zaloga zlatnine in srebrnine.

Naznanilo.

P. i. prebivalcem **iz Beljaka in okolice** dovoljujem si naznaniti, da bodem z dnem 1. julijem t. l. prevzel **staroznano**

trgovino z mešanim blagom,

prej Kömetter v hiši Perasso,

Widmanove ulice štev. 43.

Ker mi je na razpolago dosti sredstev, bodem mogel vsem zahtevam najceneje vstreči.

Dovoljujem si dostaviti, da se bode v moji trgovini govorilo **nemško, slovensko in laško.**

Spoštovanjem

Oskar Stefula,

trgovec.

V zalogi **tiskarne družbe sv. Mohorja v Celovcu** izišel je:

Mali Katekizem ali krščanski nauk,

cena 15 kr.

in

Veliki Katekizem ali krščanski nauk,

cena 40 kr.

Izvirnik potrdili so vsi avstrijski škofje, zbrani na Dunaju dné 9. aprila 1894.

Visoko c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje ju je pripustilo z odlokom z dné 28. marca 1898, št. 7200, kot učno knjigo

Srednji Katekizem ali krščanski nauk,

cena 32 kr.,

potrjen od vis. c. kr. ministerstva za uk in bogočastje z odlokom z dné 30. aprila 1898, št. 9940, kot učna knjiga.

Za obila naročila se priporoča

tiskarna družbe sv. Mohorja v Celovcu.

Priporočilo.

Podpisani ima v zalogi **dobro, pod jamstvom pristno**

vipavsko rumeno in rudeče tirolsko naravno vino.

Cene so od 24 do 30 kr., rudeče vino od 22 do 26 kr.

Tudi je dobiti tukaj **dobro, zdravo, rudeče tirolsko vino** za delavce po 16 kr.

Priporočam se častiti duhovščini in kmetom, naj se o potrebi pri meni oglasijo; postreglo se jim bode pošteno.

Z odličnim spoštovanjem

Urh Rožič v Pliberku.

Nova kovačnica z malim posestvom

v živahnem **Šmihelu nad Pliberkom** se zaradi preselitve pod prav ugodnimi pogoji proda. Hiša — z vsemi potrebnimi prostori — je nova; 10 birnov posetve; lep vrt itd. — Več pove:

Peter Vavpotič v Šmihelu nad Pliberkom.

JANEZ KUHAR

izdelovatelj orgelj v Št. Lenartu pod Ljubelom

pošta Podgoró na Koroškem,

priporoča se, zajamčujoč dobro in kolikor mogoče céno izdelovanje, za vsa v to stroko spadajoča dela. Potrebna znanja si je pridobil pri gospodih **Jemlich-u** v Draždanih, **Weigl-u** v Stuttgartu in po več avstrijskih mestih, ter prosi za zaupanje p. i. čast. duhovščine in cerkvenih predstojništev.

VSI STROJI ZA POLJEDELSTVO!

Lito železo, surovo ali prirejeno, za vsakovrstne stroje.

Bogato ilustrovani 192 strani obsežni ceniki v slovenskem in nemškem jeziku na zahtevanje takoj zastonj.

IG. HELLER, DUNAJ

2/1 PRATERSTRASSE № 49.

Preprodajalci se iščejo.

Lastnik in izdajatelj Gregor Einspieler, župnik v Podkloštru. — Odgovorni urednik Ivan Teršelič. — Tiskarna družbe sv. Mohorja v Celovcu.